

Na Matu spusti se konačno san truda, glada i izmučenosti, nemiran i nestalan, koga je noćni mrak pretvorio na san preporoda.

Drugi dan svitilo je opet sunce vjekovječnoga žitka, a Mate je bio utišen i miran. Našlo se je opet hrane za prazan trbuh, ka je bila i balzam ranjenomu srcu.

## Prava božja istina

Jur je osmi dan curila godina. Ne spolom, kad-kad je i prestajala. Čim se je ali najveće blato malo prekrutnulo, da su ljudi mislili — No, moć će se na lapat, da si idemo po krme — opet se je otpravila godina. Potiho, onako čisto male kapljice, ali curilo je. S jednom ričom, šmegljalo je jur osmi dan.

Po polju je ležala suha krma rastegnuta, ar se nije dospila opet pospravljati, kad se je bila po prvom prekidu godine rastegnula. A na sinokoša je isto tako bilo sa sijenom. Ljudi nisu dospili, ar je zlat večer bio donesao mokro jutro, ter je krma ležala u ime Božje po polji.

To se pravoda našim seljačkim ljudem ne vidi. Djelo stoji, sijeno gnjije. No ali pomozite si, ako si znate. Ne nek to, i dugočasno je ljudem kroz cijeli dan, iako se svenek najde prčkarenja u stanu, ali to nije pravo za ljetu. Ljeti se moraju djelati ljetni posli, a zimi se posluje po stanu. Kad ljeti nepotribno dugo curi, onda im se dan čini dvakrat duži i sami sebi su si na putu.

Onda žena ide rado na „moment“ k susjedi, a muž si zame plužno željezo pod pazuh pak ide kovaču, premda po godini neće tribati oštrog željeza. Ili ide k čižmaru Miški s kakovim starim bočkorom, ki se već ne da popraviti ili si najde kakovu drugu zliku i priliku, nek da dospene iz stana.

Na takove dane najde se kod seoskih meštrov nabito puno muži.

Tako se je ih bilo napravljalo i danas, bila ih je cijela četa u kovaonici kovača Kuharića. Svi po redu dohajali su i druge dane: Ivan i Joško, Pavac pak mali Matac, Toni iz Mertovice, plantavi Burko i još nekoliko njih.

Bili su se posidali, neki po starom željezu, neki po kotači, neki na panj, da ne budu Kuhariću zadivali. Ov je tukao takt po ognjenom željezu i svarivao ravno jedan obruč. Inuš Ferči tukao je velikim batom, a majstor Kuharić manjim, za jedan oktav više, da se veselo odzivalo, a iskre su frcale.

A razgovor je bio svakidnji razgovor seoskih muži. Razgovaralo se je o vrimenu i ovoj prokletoj godini, onda o cijena, da su čemerne, da su niske. Sve ča prodaš je za počo, a ča kupiš, drago, da ti mora sapa sfaliti.

A gdo je tomu kriv?

No pravoda, regirunga. I bili su velje nasred politike.

Ju j' sudilo i regirungu! Politiziranje odzvanjalo je kot Kuharićev batac i inušev bat, samo ne tako veselo, a iskre su frcale, već komu i sline iz ust. Nisu im sfalile riči.

A ne bi im bile sfalile ni do danas, da nije došao u kovaonicu Florijan, koga su zvali na kratki Frola. Ne Flora, ar to je žensko ime.

Frola je bio široko i daleko poznat po tom, ča je znao bolje i već razlagati nego Sibiline knjige, a drugače je bio dobar človik, veseo i šaljiv. Ali svaki, ki zna mnogo povidati, mora koč-toč i nešto slagati ili se mora ponavljati. Ponavljao se ali Frola nije. Ne smim reći, da je bio lažljiv človik. To ravno ne. Znao si je ali zeti usta punija, nego je mogao

najednoč požrknuti. A u njegovom prostranom želucu imala je i istina dosta mjesta. I mora se reći, da ga nije preveć gnjavila, niti ga je preveć gnjavilo dušno spoznanje zbog požrknute istine.

Dojde ada Frola.

— Dobar dan muži!

— Bog daj, Frola, Bog daj!

Posadi se Frola na stari nakovanj u kutu, a muži politiziraju dalje. Svi su govorili kot kakovi prezidenti.

— . . . tako ta regirunga, kot vam velim, mogla bi kot velim, ju j' sudilo i regirungu kot velim. . .

— No muč'te mi s tom regirungom i politikom! Ravno sad sam bio kod čičmara Miške. I onde su se svi napinjali i blaznili na regirungu, ali od riči do riči isto kot i ovde, a jedan spametnije nego drugi. A sve je to prez repa i glave, nij' to sve skupa vridno ni fajfe duhana. Mimo toga ni istina nij', a ni pravo nimate. Muč'te mi s tim! — Tako veli Frola.

— Sad ću vam ja ča povidat. To ima i glavu i rep, a i istina je!

Znali su muži, da kad Frola jur najpr pvida da je nešto istina, da je to onda „prava božja istina“.

— No Frola, dajder tu tvoju „pravu božju“, da čujemo ki zna već i bolje slagat, ti ili naša regirunga.

Froli nije žao, skašlja se, nameće fajfu i počne:

— Tomu je dost dugo, bio sam još mladji, tako dai pred tridesetimi ljeti, otpravio sam se jedne subote rano jutro s malo vlake pod pazuhom doli med Draške, da zalečem komu zecu. Nedilja se je približavala, nij' bilo ništ na supu niti pod zelje, a družina bome velika. Zeo sam si i kosu sobom, ar sam kanio pokosit i Fićfirićevo slivlje va sridnjem

redu. Ne more pojt človik samo s vlakom van. Ča bi ljudi rekli! Pometao sam pet-šest vlakic va jarke med slogi, onako oko sredine lapat. Sve va uredbi, mislim, pokosim Fićirićevo slivlje i idem domom.

Drugi dan — bila je nedilja — stao sam se za dobe. Zeo sam si ovput staru vriću pod pazuh i hajde med Draške. Sunce se je bilo kumaj nadiglo iznad Gušće, kad sam došao do prve vlakice. Te j' krstilo, si mislim, stupac je spuknut, a oko škulje sve utancano od zećinjih nog.

Dojdem do drugoga stupca, onde visi zec. Poberem ga va vriću i idem k tretoj vlakici. Onde bome dva zeci. Ovo da! Na četrtjoj vlaki, ljudi vjerujete ili ne, onde visu četiri zeci. Četiri zeci na jednoj vlaki. A ja berem ter berem. A na petoj, ljudi moji, na petoj vlaki osam zecov. Brojim i brojim i opet nabrojim osam zecov. Vrića je puna, i ja je ulažem nastran. Na šestoj vlaki, ljudi stante se, onde šesnaest, na osmoj trideset i dva zeci, veliki kot mrcine. Na devetoj su bili šezdeset i četiri, ljudi pomoz'te, na desetoj visili su sto dvajset i osmimi, a na dojdjučoj, čekteder, na dojdjučoj, ljudi — na pomoć! — onde je ih bilo...

— ...dvisto pedeset i šest.

— ...da, imaš pravo, dvisto pedeset i šest zecov, ali ljudi dragi, zeci kot pozoji, lipši i veći nego pitanci!

— A na dojdjučoj vlaki, Frola?

— Na dojdjučoj, veliš Joško? Moj dragi, vjeruješ ili ne, na dojdjučoj vlaki, onde je ih bome bilo šesto i dvanaest. Šesto i dvanaest bome! A ti se nek smij, Joško, ali ako i ne vjeruješ, a na onoj posljednoj vlaki su bili, čekaj, nij' im broja... su bili jednojezero dvisto dvajset i četiri zeci. Dabome, jednojezero dvisto dvajset i četiri zeci,

zeci kot prasci.

— Frola, kako si sve va jednu vriću?

— Ča, va vriću? Triput sam se s koli odvezao. Svaki put obadva koši puni. Kad je prvi put zvonilo k maši, došao sam s posljednjim vozom.

— A kamo si te zece, Frola?

— A kamo!? pojili smo je s družinom od Duhov do Trojstva!

Sam Bog je pomogao Froli, ar je ravno sada udrila na crikvenom turmu jedanaesta i moralo se je pojti domom krmiti blago.